

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕННИКАЎ БССР.

№ 29 (1563) Аўторак, 11 красавіка 1961 года Цана 4 кап.

З А К Л І К І Ц К К П С С д а 1 М а я 1 9 6 1 г о д а

Дзеячы літаратуры і мастацтва! Больш ярка адлюстроўвайце ў сваіх творах веліч і прыгажосць гераічных спраў савецкага чалавека! Змагайцеся за высокую ідэйнасць твораў і мастацкае майстэрства, за цесную, непарыўную сувязь літаратуры і мастацтва з жыццём народа, з сучаснасцю!

1. Няхай жыве 1 Мая — дзень міжнароднай салідарнасці працоўных, дзень адзінства і братэрства рабочых усіх краін!
2. Пралетарыі усіх краін, яднуйцеся!
3. Вышэй сцяг пралетарскага інтэрнацыяналізму!
4. Няхай жыве мір і дружба паміж народамі!
5. Няхай жыве марксізм-ленінізм — вялікае рэвалюцыйнае вучэнне, пушыводная зорка рабочага класа і працоўных усіх краін!
6. Палымнае прывітанне камуністам усіх краін! Няхай жыве непарушнае адзінства і згуртаванасць усіх братніх камуністычных і рабочых партый — баявога авангарда рабочага класа і ўсіх працоўных!
7. Няхай мацнее адзінства дзеянняў, баявая салідарнасць рабочага класа і працоўных усіх краін у барацьбе за мір, нацыянальную незалежнасць, дэмакратыю і сацыялізм!
8. Народы ўсіх краін! Змагайцеся за мір, за ўсеагульнае і поўнае разбраенне! Рашуча выкрывайце імперыялістычных падпальшчыкаў вайны — злейшых ворагаў чалавечтва!
9. Народы свету! Дабівайцеся ліквідацыі «халоднай вайны» і змякчэння міжнароднай напружанасці! Змагайцеся за спыненне выпрабаванняў і забарону атамнай і вадароднай зброі!
10. Народы свету! Дабівайцеся неадкладнага прадастаўлення поўнай незалежнасці і свабоды ўсім каланіяльным краінам і народам! Далаў ганебную сістэму каланіяльнага рабства!
11. Народы ўсіх краін! Рашуча выступайце супраць ператварэння Заходняй Германіі ў галоўны ачаг ваеннай небяспекі ў Еўропе, супраць аснашчэння нямецкіх рэваншыстаў ракетна-ядзернай зброяй! Патрабувайце хутчэйшага заключэння мірнага дагавору з абедзюма германскімі дзяржавамі і ператварэння Заходняга Берліна ў вольны горад!
12. Гарачае прывітанне мужным змагарам за свабоду і шчасце сваіх народаў, за мір і сацыялізм, якія пакутуюць у турмах капіталістычных краін! Свободу ахвярам рэакцыі, вязням капіталу!
13. Няхай жыве сусветная сістэма сацыялізма — магутная садружнасць свабодных і суверэнных народаў!
Няхай жыве сацыялістычнае адзінства і салідарнасць народаў, якія ідуць па шляху сацыялізму і камунізму!
14. Братняе прывітанне працоўным Кітайскай Народнай Рэспублікі, якія будуць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж вялікімі народамі СССР і Кітая!
15. Братняе прывітанне працоўным Народнай Рэспублікі Албаніі, якія будуць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і албанскім народамі!
16. Братняе прывітанне працоўным Народнай Рэспублікі Балгарыі, якія будуць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і балгарскім народамі!
17. Братняе прывітанне працоўным Венгерскай Народнай Рэспублікі, якія будуць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і венгерскім народамі!
18. Братняе прывітанне працоўным Дэмакратычнай Рэспублікі В'етнам, якія будуць сацыялізм, змагаюцца за мірнае аб'яднанне сваёй краіны на дэмакратычных асновах! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і в'етнамскім народамі!
19. Няхай жыве Германская Дэмакратычная Рэспубліка — апора прагрэсіўных сіл усёй Германіі ў барацьбе за мір, за адзіную дэмакратычную і міралюбівую Германію! Братняе прывітанне працоўным ГДР, якія будуць сацыялізм! Няхай мацнее дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і германскім народамі!
20. Братняе прывітанне працоўным Карэйскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі, якія будуць сацыялізм, змагаюцца за мірнае аб'яднанне сваёй краіны на дэмакратычных асновах! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і карэйскім народамі!
21. Братняе прывітанне працоўным Мангольскай Народнай Рэспублікі, якія будуць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і мангольскім народамі!
22. Братняе прывітанне працоўным Польскай Народнай Рэспублікі, якія будуць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і польскім народамі!
23. Братняе прывітанне працоўным Румынскай Народнай Рэспублікі, якія будуць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і румынскім народамі!

24. Братняе прывітанне працоўным Чэхаславацкай Сацыялістычнай Рэспублікі, якія будуць сацыялізм! Няхай жыве вечная, непарушная дружба і супрацоўніцтва паміж савецкім і чэхаславацкім народамі!
25. Братняе прывітанне працоўным Федэратыўнай Народнай Рэспублікі Югаславіі! Няхай развіваецца і мацнее дружба і супрацоўніцтва савецкага і югаслаўскага народаў у інтарэсах барацьбы за мір і сацыялізм!
26. Гарачае прывітанне вялікаму індыйскаму народу! Няхай развіваецца і мацнее дружба і супрацоўніцтва паміж народамі Савецкага Саюза і Індыі!
27. Гарачае прывітанне вялікаму інданезійскаму народу! Няхай развіваецца і мацнее дружба і супрацоўніцтва паміж народамі Савецкага Саюза і Інданезіі!
28. Гарачае прывітанне народам Бірмы, Цэйлона, Камбоджы, якія змагаюцца за мір і ўмацаванне нацыянальнай незалежнасці сваіх краін!
29. Гарачае прывітанне народу Лаоса, які мужна адстаявае свабоду і незалежнасць сваёй радзімы!
30. Гарачае прывітанне афганскаму народу! Няхай мацнеюць і развіваюцца савецкія, добрасуседскія адносіны паміж Савецкім Саюзам і Афганістанам!
31. Гарачае прывітанне народам арабскіх краін, якія змагаюцца супраць імперыялістычных падкопаў, за поўную ліквідацыю каланіялізму, за ўмацаванне незалежнасці і суверэннасці сваіх краін, за развіццё нацыянальнай эканомікі!
32. Гарачае прывітанне алжырскаму народу, які самааддана адстаявае сваю свабоду і нацыянальную незалежнасць!
33. Гарачае прывітанне народам свабодных афрыканскіх дзяржаў, якія парвалі ланцугі каланіялізму і самааддана змагаюцца за ўмацаванне сваёй незалежнасці!
34. Гарачае прывітанне кангалезскаму народу, які змагаецца супраць узброенай агрэсіі бельгійскіх каланізатараў, за сваю нацыянальную незалежнасць і захаванне тэрытарыяльнай цэласнасці Рэспублікі Конга! Вон імперыялістычных драпежнікаў з Конга!
35. Гарачае прывітанне народам Лацінскай Амерыкі, якія змагаюцца супраць імперыялізму, за ўмацаванне незалежнасці і суверэннасці сваіх краін, за мір і супрацоўніцтва паміж народамі!
36. Гарачае прывітанне гераічнаму народу Кубы, які будзе новае жыццё, самааддана адстаявае сваю свабоду і незалежнасць! Рукаў прэч ад Кубы!
37. Няхай жыве дружба народаў Англіі, Злучаных Штатаў Амерыкі, Францыі і Савецкага Саюза, эканамічнае і культурнае супрацоўніцтва паміж імі ў інтарэсах трывалага міру ва ўсім свеце!
38. Гарачае прывітанне працоўным і ўсім прагрэсіўным сілам Федэратыўнай Рэспублікі Германіі, якія змагаюцца супраць мілітарызму і адраджэння фашызму! Няхай мацнее дружба паміж савецкім і германскім народамі!
39. Няхай развіваюцца і мацнеюць дружалюбныя адносіны паміж народамі Савецкага Саюза і Італіі!
40. Няхай жыве дружба і супрацоўніцтва паміж народамі Савецкага Саюза і Фінляндскай рэспублікі!
41. Няхай развіваюцца і мацнеюць дружалюбныя адносіны паміж савецкім народам і народамі Швецыі, Нарвегіі, Даніі, Ісландыі!
42. Няхай жыве дружба і супрацоўніцтва паміж народамі Савецкага Саюза і Аўстрыі!
43. Гарачае прывітанне японскаму народу, які змагаецца супраць амерыканскіх ваенных баз на сваёй тэрыторыі, за незалежнае і дэмакратычнае развіццё краіны, за мір і дружбу з усімі суседнімі дзяржавамі!
44. Няхай жыве лейнаска міралюбівая знешняя палітыка Савецкага Саюза — палітыка мірнага суіснавання дзяржаў з розным грамадскім ладам, умацавання міру і беспякні народаў, павялічэння і незалежнасці, развіцця шырокіх эканамічных і культурных сувязей!
45. Няхай жывуць авенныя славы перамог доблесных ваенных Узброеных Сіл, якія пільна стаяць на варце міру, дзяржаўных інтарэсаў і беспякні нашай Радзімы!
46. Няхай жыве непарушны саюз рабочага класа і калгаснага сялянства — трывалая і непакісная аснова савецкага ладу!

47. Няхай жыве і мацнее непарушная братняя дружба народаў СССР — крыніца сілы, магутнасці і правітання нашай многанациянальнай сацыялістычнай дзяржавы!
48. Працоўныя Савецкага Саюза! Сустрэнем XXII з'езд Камуністычнай партыі новымі поспехамі ў камуністычным будаўніцтве! Вышэй сцяг сацыялістычнага спаборніцтва ў гонар XXII з'езда КПСС!
49. Працоўныя горада і вёскі! Упорнай работай за найкарацейшы гістарычны тэрмін даб'ёмся перамогі ў мірным эканамічным спаборніцтве з капіталізмам! Дагонім і пераўзыйдем Злучаныя Штаты Амерыкі па вытворчасці прадукцыі на душу насельніцтва!
50. Рабочыя, калгаснікі, савецкая інтэлігенцыя! Выкананне сацыялістычных абавязанстваў — справа гонару калектыву кожнага прадпрыемства і будоўлі, кожнага калгаса і саўгаса! Датэрмінова выканаем план 1961 года — трэцяга года сямігадкі!
51. Слава калектывам і ўдарнікам камуністычнай працы, перадавікам і наватарам вытворчасці, якія ідуць у першых радах будаўніцтва камунізму! Вопыт лепшых зробім здабыткам усіх працоўных!
52. Працоўныя Савецкага Саюза! Усямерна ўмацоўвайце сацыялістычную ўласнасць — аснову далейшага росту магутнасці нашай краіны і дабрабыту народа! Змагайцеся за няўхільнае ажыццяўленне прынцыпу сацыялізма: «Хто не працуе, той не есць!».
53. Работнікі прамысловасці, будаўніцтва і транспарту! Паўней выкарыстоўвайце рэзервы павышэння прадукцыйнасці працы! Смялей укараняйце дасягненні навукі і тэхнікі ў вытворчасць!
54. Рабочыя і работніцы, інжынеры, тэхнікі і майстры! Умацоўвайце сацыялістычную дысцыпліну працы! Павышайце якасць і зніжайце сабекошт прадукцыі!
55. Работнікі цяжкай індустрыі! Змагайцеся за паліпшэнне работы цяжкай прамысловасці — асновы далейшага ўздыму ўсёй народнай гаспадаркі, павышэння дабрабыту народа і ўмацавання абаронай магутнасці нашай Радзімы!
56. Савецкія металургі! Павышайце тэмпы асваення новых рудных месцазнаходжанняў! Больш руды, чыгуну, сталі, пракату, труб, каларовых і рэдкіх металаў народнай гаспадаркі!
57. Савецкія энергетыкі, будаўнікі і мантажнікі электрастанцый і электрасетак! Хутчэй уводзьце ў дзеянне і асвойце новыя энергетычныя магутнасці, зніжайце кошт будаўніцтва і эксплуатацыі энергасістэм! Дадзім краіне больш электраэнергіі!
58. Работнікі машынабудавання і прыборабудавання! Хутчэй асвойце вытворчасць найвышэйшых высокапрадукцыйных і эканамічных машын і прыбораў, сродкаў комплекснай механізацыі і аўтаматызацыі! Змагайцеся за хутчэйшае тэхнічнае пераўзбраенне ўсіх галін народнай гаспадаркі!
59. Работнікі нафтавай і газавай прамысловасці! Вышэй тэмпы геалагазведаных і буравых работ, асваення новых месцазнаходжанняў! Нарошчвайце магутнасці нафтапрацоўчых заводаў, павышайце якасць нафтапрадуктаў! Дадзім краіне больш нафты і газу!
60. Работнікі вугальнай прамысловасці! Шырэй укараняйце комплексную механізацыю і эфектыўныя спосабы здабычы вугалю! Зніжайце сабекошт і паліпшайце якасць вугалю!
61. Работнікі хімічнай прамысловасці! Хутчэй уводзьце ў строй і асвойце новыя магутнасці! Больш дабротных і дзіявольных тавараў з хімічнай сыравіны! Больш мінеральных угнаенняў для сельскай гаспадаркі!
62. Савецкія будаўнікі! Умацоўвайце індустрыяльную базу будаўніцтва! Будуйце эканамічныя і дабротныя, зручныя і прыгожыя будынкі і ўз'яздзенні! Вышэй тэмпы і якасць будаўніцтва новых прадпрыемстваў, жылых дамоў, школ, бальніц і дзіцячых устаноў!
63. Работнікі прамысловасці будаўнічых матэрыялаў! Усямерна павялічвайце вытворчасць цэменту, новых эфектыўных будаўнічых матэрыялаў, вырабаў і зборных канструкцый!
64. Работнікі лясной, дрэвапрацоўчай і папяровай прамысловасці! Дадзім краіне больш драўніны, мэблі, цэлюлозы і паперы высокай якасці!
65. Работнікі лёгкай прамысловасці! Павялічвайце вытворчасць, расшырайце асартымент тавараў! Больш трывалых і прыгожых тканін, адзення, абутку, прадметаў хатняга ўжытку для насельніцтва!
66. Работнікі харчовай прамысловасці! Усямерна павялічвайце вытворчасць, павышайце якасць і расшырайце асартымент прадуктаў харчавання!
67. Работнікі рыбнай прамысловасці! Павялічвайце ўлоў рыбы ў адкрытых морах, акіянах і ва ўнутраных вадаёмах! Паліпшайце якасць рыбных прадуктаў!
68. Работнікі савецкага транспарту! Удасканальвайце і аснашчайце сучаснымі тэхнічнымі сродкамі чыгуначныя марскі, рачны, аўтамабільны і паветраны транспарт! Скарачвайце тэрміны дастаўкі грузаў! Паліпшайце абслугоўванне пасажыраў!
69. Работнікі сувязі! Развівайце і ўдасканальвайце сродкі сувязі! Дабівайцеся безадкорнай работы пошты, тэлеграфа, тэлефона, радыё, тэлебачання! Паліпшайце абслугоўванне насельніцтва!
70. Працаўнікі сельскай гаспадаркі! Далейшыя няўхільны ўздым сельскай гаспадаркі — важнейшая ўмова пабудовы камунізму. Змагайцеся за выкананне рашэнняў студэнскага Пленума ЦК КПСС!
71. Працаўнікі калгасаў і саўгасаў! Дадзім Радзіме больш збожжа, мяса, малака, яек, воўны, баваўны, ільну, цукровых буракоў, бульбы, гародніны, фруктаў, чаю і іншых прадуктаў! Поўнасцю задаволім попыт насельніцтва на прадукты сельскай гаспадаркі!
72. Калгаснікі і калгасніцы! Усямерна развівайце грамадскую гаспадарку, павялічвайце непаліцельныя фонды — аснову грамадскага багацця!
73. Калгаснікі і калгасніцы, работнікі саўгасаў і спецыялісты сельскай гаспадаркі! Павышайце культуру земляробства! Смялей укараняйце ва ўсіх калгасах і саўгасах дасягненні навукі, тэхнікі і перадавога вопыту!
74. Раўняйцеся на наватараў — нашых маякі, якія ўказваюць шлях да ўзорнага вядзення сельскай гаспадаркі!
74. Калгаснікі і калгасніцы, работнікі саўгасаў! Усямерна развівайце грамадскую жывёлагадоўлю, павышайце прадукцыйнасць жывёлы! Стварайце трывалую кармавую базу, змагайцеся за высокую ўрадлівасць кукурузы, бабовых, цукровых буракоў!
75. Працаўнікі сельскай гаспадаркі! Шырэй укараняйце комплексную механізацыю ў земляробстве і жывёлагадоўлі! Авадоўдайце новай тэхнікай!

ІНІЦЫЯТЫВА, ТВОРЧЫ НЕСПАКОЙ!

Многа новых цудоўных спраў радаецца ў нашай вялікай краіне, і самыя лепшыя з іх прысвечаны сацыялістычнаму будаўніцтву XXII з'езду Камуністычнай партыі. І ў духу прагматызму і на калгасным полі, і ў лабараторыі вучонага, і ў рэспубліканскай зале тэатра, і ў майстэрні мастака — усюды ідуць настойлівы творчы пошукі новага, рытууюцца падарункі з'езду будаўніцтва камунізму.

Ну, а работнікі культуры-асветныя установы? Чым яны заняты ў дні ўсе-народнага спаборніцтва ў гонар XXII з'езду КПСС? Можна нагадаць шмат прыкладаў, які самааддана працуюць на культурным фронце рэспублікі гэтыя актыўныя памочнікі перабы.

Знаходзячыся на перадавых рубяжках сямігадкі, работнікі культуры сваім пачынам абавязваюць лічыць шырокую і дзейную прапаганду рашэнняў студэнскага Пленума ЦК КПСС, дапамагаюць працаўнікам калгаснага вяска.

У далёкай палескай вёсцы жыве Вольга Парамонаўна Лагодзіч. Яна загадава клубам у калгаса «Шлях да камунізму» Іванушка раёна. Паглядзіце, якія творчыя, актыўныя жыццём жывуць тут калгаснікі. Яны ўмоцненна рытууюцца да вясновых палевых работ. Прайдзе яшчэ некалькі дзён, — і ў поле выйдучы трактары, у зямлю ўпадуць першыя зрынты. Колькі цяпер спраў у Вольгі Парамонаўны! Толькі паспявай рабіць усё. Але ёсць у яе дасягненні і недазгляды памочнікі — мясцовыя актывісты: настайнікі, спецыялісты сельскай гаспадаркі, камсамольцы і моладзь. Агульным намаганнямі яны выпускаюць носьчунную газету і «Баявыя лісты» на фермах, праводзяць гурткі-лекцыі, вечары ўшэнавання перадавікоў, наладжваюць канцэрты агіт-брыгады.

У рэспубліцы няма ўстаноў куль-

туры, у якіх вечарамі заўсёды мнагалюды. Вось клуб калгаса «Новае жыццё» Карэліцкага раёна. Неспякойны характар у загадчыка клуба Георгія Рогача. Ён сам заўсёды ў пошуках новага, і сваі добравольныя памочнікі — актывісты — вучыць не сукалоўвацца на дасягнутым.

Партыя заклікае работніку клубных устаноў і бібліятэк не захапляцца культурніцтвам, а будаваць сваю работу ў цеснай сувязі з жыццём, з патрабамі народа. І вопыт, практыка лепшых работніку культуры рэспублікі яшчэ раз пераконваюць, што іх поспех цалкам залежыць ад таго, на колькі чала і ўважліва ставяцца яны да запатрабаванняў жыцця. Калі ўсе дзейнасць нашых культасвету устаноў будзе адпавядаць задачам, якія ставіць перад народам партыя, тады клуб і бібліятэка не будуць проста стаяць, яны стануць цэнтрамі, якія распаўсюджаюць і перадаваюць вопыт, і веды, і культуру.

На вялікі жаль, мы яшчэ не можам сёння сказаць, што ўсе установы культуры рэспублікі працуюць як след, апраўдваюць спадзяванні свайго народа. Ну што гэта за клуб ці бібліятэка, калі ў іх памышанні брудна, няўтульна, калі там холадна. Якім цэнтрам культуры, якім штабам перадавога вопыту будуць яны, знаходзячыся ў такіх умовах? Як жа могуць мёртвыя з гэтым моладзь, камсамольцы, партыйная арганізацыя, праўленне калгаса і сельсавет?

Часам у рэдакцыю паступаюць скаргі ад моладзі на тое, што клуб не працуе, што ён не адрамантаваны. Мы лічым, што ў такіх выпадках трэба не скардзіцца, а дзейнічаць. Ка-

му ж, як не моладзі, трэба закасаць рукамі і наведзі перадак у сваёй установе культуры. Не чакаць, пакуль нехта зробіць, а самім прыкласці рукі.

Цудоўную ініцыятыву правялі работнікі культуры, камсамольцы і моладзь Рагачоўскага раёна. Ужо больш года як большасць клубу і бібліятэка раёна працуюць на самаабслугоўванні. І паглядзіце, як хораша, утульна і чыста стала там, дзе моладзь сама сочыць за парадкам.

Мы ідзім насустрэчу вялікай і рэдскай задаві — XXII з'езду КПСС. Нам трэба зрабіць кожны клуб і Дом культуры, кожную бібліятэку і хату-чыталню баявымі памочнікамі мясцовых партыйных арганізацый, сапраўднымі асяродкамі культуры і перадавога вопыту.

У першай палове Заклікаў ЦК КПСС падкрэсліваюць, што работнікі культуры-асветныя установы павінны быць інтэлектуальнымі прапагандыстамі і пракамуністычным ідэй, перадавога вопыту, дасягненняў навукі і тэхнікі, духоўных багаццяў, накопленых чалавечствам.

Каб палепшыць работу нашых устаноў культуры, Міністэрства культуры БССР у гонар XXII з'езду КПСС праводзіць грамадскі агляд сельскіх і калгасных клубных устаноў, агітацыйна-мастацкіх брыгад, конкурсу маладых выканаўцаў і удзельнікаў мастацкай самадзейнасці: вokalістаў, інструменталістаў, чытальнікаў.

Грамадскі агляд сельскіх і калгасных клубных устаноў пачаўся і красавіка і будзе працягвацца да 31 снежня 1961 года. Агляд мае на мэце павысіць узровень работы клубу і дамоў культуры па камуністычнаму вядзенню працоўных, палепшыць іх

культурнае абслугоўванне, умацніць прапаганду поспехаў савецкага народа ў камуністычным будаўніцтве. Асабліва ўвагу трэба звярнуць на тое, каб клубныя установы прымалі самы актыўны ўдзел у падрыхтоўцы дастойнай сустрэчы XXII з'езду КПСС, каб яны дапамагалі працоўным горада і вёскі выконваць сацыялістычныя абавязанствы ў гонар з'езду. Вядома, што пераможцам будзе лічыцца та ўстанова культуры, у дзейнасці якой будзе прымаць шырокі ўдзел грамадзкасці і ў першую чаргу інтэлігенцыя, камсамольцы, моладзь, перадавыя людзі вытворчасці.

Міністэрства культуры распарадкава ўмовы агляду, якія прадугледжваюць, каб кожны клуб, бібліятэка мелі зместую і надаліную наглядную агітацыю, якае б шырока прапагандавала задачы сямігадкі, рашэнні студэнскага Пленума. У кожнай клубнай установе трэба, каб былі прычынены на менш двух: — трох лекцый у месца на палітычны, сельскагаспадарчы, невукова-атэістычны тэмпы, а таксама на пытаных перадавога вопыту: было праведзена не менш аднаго мавасага тэматычнага вечара ў месца. Кожны сельскі, калгасны Дом культуры і клуб абавязаны мець не менш двух гурткоў: агітацыйна-эканамічных, перадавога вопыту жывёлагадоўчы, механізатараў і кукурузадоўчы (на выбар), а таксама кабінет аб утук перадавога вопыту.

Трэба больш аддаваць увагу развіццю мастацкай самадзейнасці і дамагацца, каб у кожным сельскім і калгасным Доме культуры і клубе было не менш трох гурткоў (харава, драматычны, танцавальны або музычны). І агітацыйна-мастацкая брыгада. Удзельнікі гурткоў абавязаны наладжваць у месца не менш двух канцэртаў.

Ставіцца задача значна палепшыць работу клубных бібліятэк, каб іх паслугамі карысталася кожная калгасная сям'я і каб кожны чытач за год прачытаў не менш 12—14 кніг.

У аглядзе ўдзельнічаюць усе агітацыйна-мастацкія брыгады раённых гарадскіх дамоў культуры, сельскіх калгасных клубу. Кожная брыгада абавязана мець не менш 12—13 чалавек і выступаць з канцэртамі на прадпрыемствах, у калгасах і саўгасах не менш двух разоў у месца. За час агляду агітбрыгада абавязана падрыхтаваць дзве новыя канцэртныя праграмы. Шмат увагі неабходна аддаваць рэпертуару, каб ён быў баявы і надаліны, адлюстроўваў жыццё таго калгаса або прадпрыемства, дзе выступае агітбрыгада.

Створаны рэспубліканскія камііі па правядзенні агляду сельскіх і калгасных клубных устаноў і агітбрыгад, а таксама конкурсу маладых выканаўцаў — удзельнікаў мастацкай самадзейнасці. Цяпер у абласцях, раёнах і сельскіх Саветах ствараюцца спецыяльныя камііі і журы, абавязак якіх — дапамагаць работнікам культуры ў правядзенні гэтых аглядаў.

Агляды сельскіх і калгасных клубных устаноў, агітбрыгад і конкурсу маладых выканаўцаў, безумоўна, палепшыць культуру-масваю работу на вёсцы, вывядуць шмат новых талентаў, якімі так багата наша зямля. Трэба толькі якае арганізаваць работу кожнай клубнай установы, кожнага самадзейнага калектыву. Вядома, поспех правядзення гэтых аглядаў і конкурсу маладых талентаў у многім будзе залежаць ад таго, як арганізуюць гэтую важную справу органы культуры — абласныя ўпраўленні і раёныя аддзёлы культуры, які будучы дапамагаць сельскім установам культуры і агітбрыгадам абласныя рэспубліканскія дамы народнай творчасці, ад уделу ў іх нашай грамадзкасці — партыйных і савецкіх арганізацый, камсамола і моладзі.

Па-бавому правядзі гэты агляд і конкурс — справа гонару работніку культуры рэспублікі.

Агляды ўдзельнічаюць усе агітацыйна-мастацкія брыгады раённых гарадскіх дамоў культуры, сельскіх калгасных клубу. Кожная брыгада абавязана мець не менш 12—13 чалавек і выступаць з канцэртамі на прадпрыемствах, у калгасах і саўгасах не менш двух разоў у месца. За час агляду агітбрыгада абавязана падрыхтаваць дзве новыя канцэртныя праграмы. Шмат увагі неабходна аддаваць рэпертуару, каб ён быў баявы і надаліны, адлюстроўваў жыццё таго калгаса або прадпрыемства, дзе выступае агітбрыгада.

Створаны рэспубліканскія камііі па правядзенні агляду сельскіх і калгасных клубных устаноў і агітбрыгад, а таксама конкурсу маладых выканаўцаў — удзельнікаў мастацкай самадзейнасці. Цяпер у абласцях, раёнах і сельскіх Саветах ствараюцца спецыяльныя камііі і журы, абавязак якіх — дапамагаць работнікам культуры ў правядзенні гэтых аглядаў.

Агляды сельскіх і калгасных клубных устаноў, агітбрыгад і конкурсу маладых выканаўцаў, безумоўна, палепшыць культуру-масваю работу на вёсцы, вывядуць шмат новых талентаў, якімі так багата наша зямля. Трэба толькі якае арганізаваць работу кожнай клубнай установы, кожнага самадзейнага калектыву. Вядома, поспех правядзення гэтых аглядаў і конкурсу маладых талентаў у многім будзе залежаць ад таго, як арганізуюць гэтую важную справу органы культуры — абласныя ўпраўленні і раёныя аддзёлы культуры, які будучы дапамагаць сельскім установам культуры і агітбрыгадам абласныя рэспубліканскія дамы народнай творчасці, ад уделу ў іх нашай грамадзкасці — партыйных і савецкіх арганізацый, камсамола і моладзі.

Па-бавому правядзі гэты агляд і конкурс — справа гонару работніку культуры рэспублікі.

(Заканчэнне. Пачатак на 1 стар.)

- 76. Работнікі саўгасаў! Ператворым усе саўгасы краіны ва ўзорныя, высокатаварныя, рэнтабельныя прадпрыемствы!
77. Працаўнікі цалінных зямель! Дабівайцеся высокіх і ўстойлівых ураджаў збожжа! Усямерна развівайце грамадскую жыўлагадоўлю і птушкагадоўлю!
78. Работнікі савецкага гандлю і грамадскага харчавання! Змагайцеся за высокую культуру абслугоўвання насельніцтва, лепш звычайце і паўней задавальняйце ўзрастаючыя патрэбнасці працоўных!
79. Работнікі савецкіх устаноў! Дабівайцеся зладжанай работы ўсіх звянаў савецкага апарату! Рахуйце выкарыстанне бюракратызму і цяганіну! Чуда і клепатліва адносіцеся да патрэб працоўных!
80. Работнікі навукі і вышэйшых навучальных устаноў! Змагайцеся за далейшы росквіт навукі, за тэхнічны прагрэс! Дабівайцеся хутчэйшага ўкаранення ў вытворчасць новых адкрыццяў і даследаванняў! Рыхуйце спецыялістаў, вартых эпохі камунізму!
81. Слава савецкім вучоным, канструктарам, інжынерам, тэхнікам і рабочым — пакарыцелям космасу!
82. Дзеячы літаратуры і мастацтва! Больш ярка адлюстравуйце ў сваіх творах веліч і прыгожасць гераічных спраў савецкага чалавека! Змагайцеся за высокую ідэйнасць твораў і мастацкае майстэрства, за цесную, непарыўную сувязь літаратуры і мастацтва з жыццём народа, з сучаснасцю!
83. Работнікі друку, радыё і тэлебачання, выдавецтваў і культурна-асветных устаноў! Будзьце вострымі прапагандыстамі і правяднікамі ў масы ўсёперамагаючых камуністычных ідэй, перадавога вопыту, дасягненняў навукі і тэхнікі, духоўных багаццяў, накопленых чалавечствам!
84. Работнікі народнай асветы! Павышайце якасць навучання дзяцей, змагайцеся за цесную сувязь школы з жыццём, з вытворчасцю! Выхоўвайце падрастаючае пакаленне ў духу калектывізму, любві да працы, адданасці Радзіме, справе камунізму!
85. Медыцынскія работнікі! Палепшыце і развівайце народную ахову здароўя, павышайце культуру ў рабоце лячэбных і санітарных устаноў! Укараняйце ў практыку навішныя дасягненні медыцынскай навукі!

- 86. Няхай жывуць Саветы дэпутатаў працоўных — сапраўды народныя органы ўлады ў нашай краіне!
87. Савецкія прафсаюзы! Усямерна развівайце творчую ініцыятыву і актыўнасць рабочага класа і інтэлігенцыі ў барацьбе за ажыццяўленне сямігодкі! Настомна клапаціцеся аб далейшым уздыме дабрабыту і культурнага ўзроўню рабочых і служачых!
Няхай жывуць савецкія прафсаюзы — школа камунізму!
88. Няхай жывуць савецкія жанчыны — актыўныя будаўнікі камуністычнага грамадства!
89. Няхай жыве Ленінскі камсамол — верны памочнік і рэзерв Камуністычнай партыі, перадавы атрад маладых будаўнікоў камунізму!
90. Юнакі і дзяўчаты! Вучыцеся жыць і працаваць па-камуністычнаму! Выпрацоўвайце ў сабе працавітасць і дысцыпліну, высокую маральную якасць! Будзьце вернымі прадаўцамі рэвалюцыйных ідэй, свядомымі будаўніцамі камунізму!
Няхай жыве слаўная савецкая моладзь!
91. Піянеры і школьнікі! Упорна авалодвайце ведамі, любіце і павяжайце працу! Рыхуйцеся стаць актыўнымі барацьбітамі за справу Леніна, за камунізм!
92. Камуністы і камсамолы! Будзьце ў авангардзе ўсёнароднай барацьбы за дастойную сусветную XXII з'езд партыі, за пабудову камунізму ў СССР!
93. Няхай жыве вялікі савецкі народ — будаўнік камунізму!
94. Няхай жыве і мацнее непарушнае яднанне партыі і народа — крыніца сілы і непераможнасці сацыялістычнага ладу, залог новых поспехаў у будаўніцтве камунізму!
95. Няхай жыве Саюз Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік — шчырыя і дружбыя народы нашай краіны, несакрушальнае апора міру, дэмакратыі і сацыялізму!
96. Няхай жыве наш родны Савецкі ўрад!
97. Няхай жыве створаная Леніным слаўная Камуністычная партыя Савецкага Саюза — вялікая натхняючая і арганізуючая сіла савецкага народа ў барацьбе за пабудову камунізму!
98. Пад сцягам марксізма-ленінізму, пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі — наперад, да перамогі камунізму!
99. Няхай жыве камунізм — светлая будучыня ўсяго чалавечства!

Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Савецкага Саюза

Сэрца мільёнаў падслухаць біццё

Наш сучаснік у жыцці і мастацтве

Сучаснасць працягвае нам, кампазітарам, велізарныя патрабаванні. Імі мы павіны вымяраць цяпер усю нашу творчую работу.

Якімі шляхамі павіна развівацца наша музыка, як у ёй павіна адлюстравана жыццё народа? Адметная асаблівасць савецкай музыкі — сучасная рэвалюцыйная тэма. Савецкая музыка зашчыравае і адкрывае сапраўды праблемы. У ёй атрымалі шырокае распаўсюджванне многія жанры: балет, араторыя, кантата, музыка для дзяцей і моладзі, музыка для народных і духоўных аркестраў, лёгкая інструментальная і вакальная музыка, музыка для драматычнага тэатра. У аснове развіцця гэтых жанраў — новая, сучасная тэматыка.

Новыя рысы раскрыліся і ў творчасці беларускіх кампазітараў, якія стварылі ў 30-х гадах першыя беларускія оперы і балеты, сімфоніі, камерныя і песенныя творы. У час Вялікай Айчыннай вайны беларускія кампазітары прайшлі са сваім народам праз суровыя выпрабаванні. Аб барацьбе народа супраць нямецка-фашыскай захопнікаў напісан шэраг твораў. Тут можна назваць оперы «Дзвіжнік з Палесся» Я. Цішкоўска, песні і хоры кампазітараў М. Аладава, Р. Пукста, С. Палонскага, В. Яфімава, М. Чуркіна і інш.

Пасля вайны ў рэспубліцы найбольш актуальнай становіцца тэма аднаўлення і далейшага развіцця народнай гаспадаркі, новага ўздыму культуры. Нашы кампазітары гарача ўдзяляюць за рэалізацыю яе. У пасляваенны час у нас з'явіліся новыя імёны — У. Алюбіцкі, які праявіў свой талент у песеннай творчасці, Д. Камініч, які добра зоркамендаваў сабе ў жанры інструментальна-канцэртна і камернай музыкі. За апошні год сем з іх беларускіх кампазітараў папоўнілі значнай групай маладых таленавітых выхаванцаў Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі, здольных вырашаць сур'ёзныя творчыя задачы. Гэта кампазітары Ю. Семіянкі,

Э. Тырманд, Я. Глебаў, Г. Вагнер, У. Чароднічэнка, Д. Смольскі, І. Куяніч.

Перад усімі намі праблема сучаснасці ў музыцы паўстае як перагарова, самая важная праблема. Яе неабходна вырашаць, выходзячы з патрабаванняў нашага народа, нашай партыі.

Мы пакуль што яшчэ не прышлі да адзінаго погляду на пачыне сучаснасці. Адна гаворыць, што сучаснасць — гэта адлюстраванне сучаснага жыцця; другая бярэць у разлік толькі сродкі выражэння. Мне здаецца, і тое і другое не зусім правільна. У мастацтве заўсёды было і будзе асяродковае адлюстраванне ўнутранага свету чалавека.

У апошні час з'явіліся новы тэрміны — «рэмаркізм». Азначэньне ён самавольна бесперспектыўнасць, адзіноцтва, закінутасць — рысы, уласцівыя творчасці таленавітага песняра «страчанага пакалення» Рэмарка. Тым не менш, Рэмарк адзін з найбольш любімых у нас пісьмемнікаў Захаду. Прычына — насачнасць і багацце ўнутранага жыцця яго герояў, глыбіня і тонкасць размакнёнага пражыцця, наяўнасць вельмі лаканічнага, імпульснага прыявіцця для чытацкага. Часта гэтым разважанням аднабакова і не адпавядаючае нашаму саветадзучыню, але ваб'яць сама мацера мыслення рэмаркаўскіх герояў, які ўспрымаюць рэчаіснасць. Герой Рэмарка, падобна герою Хемінгуэя, адзінокі, ён ні на хвілінку не можа забыць пра сябе. Гэтай індывідуальнасцю не можа пераадолець сябе, але яна яркая. І чым яна ярчэйшая ў такіх герояў, тым больш яны адзіночкі.

У мастацтве ж сацыялістычнага рэалізму наадварот: чым ярчэйшая індывідуальнасць чалавека, тым шчыльнейшая яго сувязь з грамадствам. Сцяраджаючы перамогу ін-

А. БАГАТЫР'ОЎ, заслужаны дзеян мастацтва БССР, прафесар.

дывідуальнасці, якая належыць чалавеку, Маякоўскі пісаў:

Я ж с небес поэзии бросаюсь в коммунизм, потому что нет мне без него любви.

Услед за Маякоўскім гэтыя словы могуць паўтарыць героі многіх твораў нашага мастацтва, у тым ліку лепшых беларускіх опер, кантат, песень, сімфоній.

У нашых музыкантаў часта ўзнікаюць спрэчкі, якія сімфонічны творы больш патрэбны — праграмныя ці не праграмныя, творы якія ляжаць у рэчышчы традыцый рускіх і французскіх савецкіх кампазітараў С. Пракаф'ева і Д. Шостакавіча. Я называю гэтых кампазітараў не выпадкова, бо спецыфічныя мелодыі і гармоніі, створаныя двума буйнейшымі мастакамі сучаснасці, — рэальныя з'яўляюцца.

У сувязі з гэтым трэба сказаць пра дзве істотныя ў музыцы тэндэнцыі. Адна з іх — пераважна ўвага да асаблівых перажыванняў чалавека, узятых так сказаць па-за грамадзянскае паўчужыццё.

Мастак, які разглядае эмоцыі пад мікраскопам, можа быць вельмі праўдзівым ў асобных дэталюх і зусім непраўдзівым ўвогуле, бо мікраскоп раўнадушна палічыць і істотнае і дрэбнае. Перспектыва бачання жыцця дасягаецца шырынёй погляду. Каб правільна ўбачыць адзін прадмет, трэба ўбачыць многа прадметаў і ўменьні іх супастаўляць па кантрасту і падобнасці. Асабліва па кантрасту. Уменне мысліць смелымі і нечаканымі асацыяцыямі — важная

якасць мастака. Пільны разгляд пад мікраскопам душэўных якасцяў чалавека і нараджае тыя сімфонічныя канцэпцыі, якія мы называем унутра філасофскімі, і выходзяць яны ад фармальнага пераймання Шостакавіча.

Чаму ж Шостакавічу ўдаецца гэтыя новыя рысы чалавека і яго гігантама? Не таму, што Шостакавіч у сваіх лепшых творах не адрывае героя ад самога жыцця, аднак яго мы заўсёды адчуваем у яго музыцы. Уявіма філасофскія канцэпцыі яго перайманніку — гэта, па сутнасці, кола, якое іштучна замыкае чалавека ў сабе самім. Іншы раз гавораць: «Далучыце, аўтар абмежаванай сваю залучу адлюстраваннем унутранага свету чалавека. Але самоу гэтую залучу ён выканаў добра, значыць, ён усё ж стварыў значны твор». У тым і справа, што перажыванні моцнага чалавека амаль ніколі не бываюць замкнёны ў сабе. Сіла чалавека вымяраецца не толькі сілай саміх перажыванняў, але і сілай іх сувязі з душэўным светам іншых людзей. Вядома, ніякай існасці ў мастацтве не перыць догмы, ёсць могуць быць асобныя задачы, асобныя праграмы, асобныя задумкі. Але ў той жа час ёсць і абавязковыя для мастака патрабаванні часу: праз раскрыццё яркай чалавечай індывідуальнасці свядомы жыццёвае і прыгожасць ідэй эпохі. Як бы даскавала і была вылісана карціна душэўнага стану чалавека — гэта амаль заўсёды будзе толькі фрагмент карціны, а карціна ўвогуле — адлюстраванне чалавека ва ўсім багаці і разнастайнасці яго сувязей з жыццём.

Другая тэндэнцыя ў нашай музыцы проста працэдура характару. Прыкметны ё ёсць часта або не ўмеюць паказаць, што звязана з росквітам асобы, з напружанай працай дасціпнага інтэлекту, з раскрыццём свету

гонкі і моцных эмоцый, або пазбягаюць такога паказу. Героі падобных твораў — толькі хадзячы ідэй ў іх чыстым выглядзе (прыгадаць хоць бы вобразы некаторых партыйных кіраўнікоў і партызанскіх ваякоў у нашых операх і балетах). Каб выказаць ідэй ў чыстым выглядзе, не трэба звяртацца да мастацтва; можна напісаць гэтыя артыкул і філасофскі трактат. Імяна канцэртна-абразнае выўленне ідэй — сутнасць мастацтва. У перыяд зараджэння прагрэсіўных грамадскіх ідэй нават дэкларатывнае іх сфармуляванне ў мастацтве правамернае, хоць і ўяўляе сабою пэўнае адступленне ад строгіх законаў сапраўднага мастацтва. Платаніа дэкларатывнасць у пэўнай эпохі, магчыма, непэжабнае. Але для сучаснага чытача, глядача, слухача — чалавека новага грамадства, высока развітага ў ідэйных адносінах, чалавека адуканага, душэўна багатага і рознабаковага, падобныя дэкларатывныя недастатковасці. Шырокія масы аматараў мастацтва хочуць бачыць у мастацтве чалавека вялікага сэрца, пламянага інтэлекту. Героі сучаснага мастацтва павіны — валодаць прынамі, не менш яркай індывідуальнасцю, чым сённяшні саўчасны музыкі. Бо, чаму ідэй павіны ў пачатку, каб рупарам яе выступае сумні, нецвяка чалавек. Дык як жа можна задавальняцца творами, заліканымі ўвасобіць абагульненую карціну жыцця, у якіх, тым не менш, няма яркай чалавечай асобы? А колькі ў нас такіх твораў, ды яшчэ прывесчаных сучаснай тэмай!

Мне хочацца спыніцца на песеннай творчасці беларускіх кампазітараў. Будзем гаварыць шчыра: песенны жанр у нас цяпер азначае адстае ад традыцыйнага жыцця. Наглядна на асобным ўдзях, значная частка створаных у апошнія гады песень па ідэйна-мастацкаму ўзроўню не адпавядае высокім патрабаванням, якія працягвае народ да гэтай бяжэага, наднажнага жанра музыкі. Вельмі абмежаваная тэматыка песень. Лірычна, так званая «эстрадная» песня, амаль зусім выцесніла песні грамадзянскага, гераічнага гучання, якія развівалі б традыцыі народнай, рэвалюцыйнай песні.

(Заканчэнне на 4-й стар.)

ЗА РАБОЧЫМ СТАЛОМ ПІСЬМЕННИКА Задум хоць адбаўляй

— Над чым вы будзеце працаваць у гэтым годзе? — з такім пытаннем звярнуўся наш карэспандэнт да байкапісца Уладзіміра Корбана.
— Задум дужа многа, — сказаў пісьменнік, — шмат аб чым ёсць пісаць. А як я спрабуюся з гэтымі задумамі — пакажа час. Жыццё ў нас зараз такое бурнае, кожны дзень прыносіць столькі новага, што кожны крок савецкага чалавека — гэта апевосць, раман, гераічная паэма. Нават не выдзяляючы з горада, кожную хвілінку адчуваеш вялікі поспех нашага жыцця. Вунь той дом, яшчэ пільна буды і рыхтавацца, а зараз ягоныя вокны аздацца агнямі, там пасяліліся шчаслівыя людзі. А будаўнічыя краны, якія завыхаліся ля гэтага дома, не пайшлі ў адпачынак, яны адступілі на ўскраіну горада і зноў завыхаюцца ля іншых дамоў, у якіх таксама неўзабаве засеацца агнямі вокны, зазвінчы дзвіччы смех.

Надаўна я гасяваў у землякоў-аршаніаў. Быў на заводзе швейных машын, наведваў калгас. І ўсюды даўнаў размажу стваральнай працы. Нельга пра гэта не пісаць. І хоць цяжка раскаваць пра свае планы, я ўсё ж скажу, — плачу апевосць. Якая гэта будзе апевосць і пра што, пакуль няхай заставацца ў сакрэце, — а ралтам атрымаецца не так, як задумана?

— А як жа з сатырай? Здаецца, гэта ж Ваш асноўны жанр?

— Так, сатырычнага плана я мяняю не буду. І надалей буду выкрываць усіх жулікаў і праідэісетаў. «Героі» для сатырычных твораў яшчэ ёсць. І не толькі жулікі, абіокі, лайдакі, п'яніцы ці прыстававаны, якія ўхітраюцца есці, не працуючы. Есць «героі» і іншага калібру. Сумленныя людзі будуюць гарады, уздымаюць сельскую гаспадарку, мацуюць наш дэбраты, а іншы пухір сядзіць сабе на даволі высокай пасадзе, пасявае ў нос і клопатыш толькі пра свой аўтарытэт, імкнецца набыць славу за чужы кошт. Такі «сапу» здольны прыпісаць сабе дасягненні любага перадавіка. Шырокай спіной сваёй часамі дугага аўтарытэту ён заслоніць любага героя і наватра.

Хіба ж гэта не мой «герой»? Мой! Я яго нікому не аддам. У гэтым годзе ў Беларускай дзяржаўнай выдвецтве выхадзіць мая кніжка «Дзе гэта выдзіць?» Яна, уласна кажучы, з'яўляецца сатырычнай «справадкачай для майго пісьмемніка». Сюды я сабраў усе лепшыя байкі і вершы. Напісаў і здэў у выдвецтве невялікую кніжку для дзяцей маладшага ўзросту. Кніжка называецца: «Тут жыўлі і звары — і сабры і не сабры». Гэтай кніжкай я задумаў пазнаёміць з прыродай сваіх маленічкіх слухачоў. Імяна слухачоў, а не чытачоў, бо яны самі яшчэ чытаць не ўмеюць. Пра кожнага звары і з жыўліну ў жартаўлівай форме я напісаў па чатыры вершыяныя радкі. Напрыклад, пра аеучку:

Дужа гарача аеучка, Асважыцца б ёй у рэчку, Пакупацца, панырчы. Кажуца не можа зняць.

Такія кавалячкі будзе ў кніжцы семдзясят. Але толькі напісаць пра звары для маленічкіх дзяцей недастаткова, трэба ім яшчэ і паказаць гэтых звароў. Таму я запрашу на далямогу мастака Валіцкіна Цішкоўска.

Ну, і вядома, увесь час буду пісаць байкі і сатырычныя вершы. У першую чаргу хочацца напісаць ніку пабуд агульнай назвай: «Не працуючы, а яшчэ». Гэтую ніку я пачаў ужо і, відаць, буду працаваць над ёй увесь год.

Канцэрт маладых

Зачкавіца мінчан творца справадзача-канцэрт навуачнага Мінскага музычнага вучылішча. На сцене клубіа ім Ф. Дзяржынскага дэманстравалі сваё майстэрства маладыя выхаванцы — піяністы, спевакі, дымабасты, скарпачні, баяністы, уздэльнікі сімфанічнага і баянага аркестраў, ансамблі народных інструментаў.

Канцэрт пачаўся выступленнем хору, які выканаў «Задраўноу песню» з кантаты А. Арцужонна «Радзіма», песню В. Мурадалі «Красная Прэся» і «Усхваляны прыроды чалавек» Бетховена.

Творы М. Будаўскага і М. Чуркіна выраза пругучалі ў выкаданні аркестра народных інструментаў пад кіраўніцтвам Г. Жыхарава. Моцнае ўражанне пакінула выступленне кілафаніста Ю. Альбіцкага, які выка-

наў уступ да IV дзеі оперы Біза «Кармін», «Мазурку» Г. Вяйўскага і вальс Ф. Крэйслера. Паспеху многіх маладых выхаванцаў значна спрыяла канцэртмайстар Я. Марозава.

Суровай урочыстасцю вызначалася выканачне сімфанічным аркестрам вучылішча пад кіраўніцтвам А. Нікалаева ўпершыню з музыкі Бетховена да трагедыі Гётэ «Эмантэ». З аркестрам выступіла маладая піяністка Т. Сергіеўска. Яна выканала першую частку канцэрта Бетховена для фартэпіяна з аркестрам.

Канцэрт скончыўся выступленнем баянага аркестра (кіраўнік Г. Жыхараў), які іграў «Чардас» у апрапохы Казакова і «Слаўса» з оперы М. Глінкі «Іван Сусанін».

Г. ВАСІЛЕЎ.

Камплектуюць бібліятэчкі

Работнікі Рэчыцкага кніжніга ма-гістраля пасля студзенскага Пленума ЦК КПСС аддаюць вялікую ўвагу прапагандае і рэалізацыі сельскагаспадарчай літаратуры. Яны прывозіць у калгасы кнігі, камплектуюць бібліятэчкі жыўлаведам, механізатарам,

паліяводам і спецыялістам сельскагаспадарчай вытворчасці. Толькі за два апошнія выезды ў калгасы «40 год Кастрычніка» і «Шлях да камунізму» рэалізавана сельскагаспадарчай літаратуры на 150 рублёў. Р. МАРГОЛІН.

НАДЗЁННЫЯ ПРАБЛЕМЫ

(3 тэарэтычнай канферэнцыі)

НА АТРЫМАННЕ ЛЕНІНСКАЯ ПРЭМІІ

КІРГІЗСКАЯ ССР. Творы маладога кіргізкага пісьмемніка Чынгіза Айтматава вядома і любіцца далаца да механі рэспублікі. Яны перакладзены на многія мовы народаў СССР і замежных моваў.

Праўленне Саюза пісьмемнікаў Кіргізкай ССР прадставіла яго апевосць «Джаміля» за атрыманне Ленінскай прэміі 1961 г.

Цяпер Ч. Айтматаў працуе над сэр'ёзнай апавяданнем, прысвечаным барацьбе народаў за мір.

На адмыку: пісьмемнік Чынгіза Айтматаў.

Фота А. Клеймцава. Фотарухніца ТАСС.

Добры пачынаць Мінскі гарком партыі. Трэцяга красавіка ён правёў тэарэтычную канферэнцыю работнікаў мастацтва сталіцы.

Бадай, упершыню за апошні час адбылася такая шырокая творчая размова па надзённых пытаннях мастацтва. Акрамя асноўнага даклада «Сучасная савецкая рэчаіснасць — галоўны змест творчасці дзяржаўна-літаратурнай і мастацтва» (дакладчык — кандыдат мастацтвазнаўчых навук У. Няфёда), удзельнікі канферэнцыі праслухалі чатыры садаклады.

«Роля тэатра ў стварэнні рэпертуару на сучасную тэму» — з гэтым садакладам выступіла В. Рэдліх, мастацкі кіраўнік Рускага тэатра імя Горькага; пра сучаснасць у музыцы падрабязна і зместова гаварыў кандыдат А. Багатыроў, рэжысёр кінастуды «Беларусьфільм» Р. Віктарыў; выступілі садакладам «Рэчаіснасць і яе адлюстраванне ў сучаснай кінематаграфіі», «Вобраз перадавога сучаснага чалавека ў творах выўленчых мастацтваў» — тэма садаклада старэйшій прафесару Саюза мастакоў БССР П. Нікіфарова.

Цікава і насчына фактамі быў садаклад кампазітара А. Багатырова, чаго, на жаль, нельга сказаць пра астатніх садаклады. І тут хочацца сур'ёзную прэтанзію прад'явіць П. Нікіфарова. Ён у свой час рабіў даклад на рэспубліканскім сходзе мастакоў, дзе абмяркоўвалася выстаўка 1960 г. На сходзе П. Нікіфарова даволі грунтоўна аналізаваў творчыя беларускія мастакоў. На канферэнцыі ж абмежавана асобна і заўвагамі, думкамі; не было тэарэтычнага абагульнення творчай практыкі мастакоў, не было сур'ёзнай размовы пра тое, чаму рэспубліканская выстаўка не задалоўва гледацка, якія задачы паставіў саюз, каб

выстаўка ў кастрычніку гэтага года была больш цікавай і зместовай.

Не зусім прадумана былі вызначаны садакладчыкі на астатніх дзеньх тэмах. У В. Рэдліх вельмі вялікі творчы вопыт работы ў тэатры, але яна нічога не здолела сказаць пра ролю тэатра ў стварэнні рэпертуару на сучасную тэму, бо ў Беларусі яна зусім нядаўна і мала знаёма з практыкай работы беларускіх тэатраў. А ўжо калі ставіць такую тэму на абмеркаванне канферэнцыі, дык у першую чаргу трэба было б прааналізаваць работу тэатраў Беларусі.

І зусім не задалоўў уздэльніку канферэнцыі садаклад Р. Віктарыва, які абмежаванаўся агульным заўвагамі па пытаннях кінематаграфіі і ніводным словам не ўпам'януў беларускія фільмы пра сучаснасць. Праўда, такіх фільмаў Беларускага студыя выпусціла вельмі мала. Дык тым больш вярта было паставіць пытанне: чаму тэма сучаснасці не займае законнага месца ў планах студыі «Беларусьфільм».

Удзельнікі павяраюць праграму канферэнцыі

вамы зараз так, каб музыка і песні майстэрства чутны былі не толькі ў буйных гарадах, але і ў раённых цэнтрах, калгасах, саўгасах. Там праводзіцца музычныя лекторыі, арганізуюцца канцэрты. Оперны тэатр рыхтуе да XXII з'езду партыі новы багаты спектакль «Мара балерыны». Распаўнаваю план пастановак оперных і балетных спектакляў на сучасную тэму да 1963 г., калі будзе ствакавацца 30-годдзе тэатра. Да свайго юбілея калектыв тэатра будзе мець спецыяльны тэмы сучаснасці.

Было б цікава пачуць, ці мяркуе оперны тэатр уключыцца ў рух па аказанню дапамогі народнай мастацкай самадзейнасці. Гэты рух нараджае сёння практычныя і тэарэтычныя праблемы, пра якія ўжо надмышляў са гаварыць наогула, а тым больш — на тэарэтычных канферэнцыях.

На жаль, П. Лютавіч нічога не сказаў па гэтым пытанню, бо ў тэатры, відаць, няма яшчэ канкрэтных планаў.

Удзельнікі павяраюць праграму канферэнцыі

Да гэтага заклікала ва ўсхваляванай прамове народная артыстка БССР А. Абухвіч. Кожны з нас, сказала яна, павінен адчуваць адказнасць перад народам. Яна заклікала работнікаў мастацтва аддаць уесь свой творчы гарт справе служэння народу.

На першым плане ў акцэра павіна быць палымнае грамадзянскае паўчужыццё, пафас сучаснасці, без якога не адырае сваёй станаючай ролі нават самая філігранная тэхніка. І стаўленне да сваёй творчасці музыкаў быць асветлена і сагрэта агнём грамадзянскага абавязку, любві да жыцця і чалавека.

Між тым, бываюць яшчэ факты, якія сведчаць пра іншае. Купалаўскі тэатр ставіць спектакль «Вера, Надзея, Любоў» па п'есе П. Васілеўскага, і матэрыял п'есы звязаны з жыццём і працай будаўнікоў Салігорскага камбіната.

Пастановам калектыву вырашыў паехаць на камбінат паглядзець свайго героя ў жыцці. З 16 удзельнікаў спектакля 10 акцэраў не з'явіліся ў п'есы вядома і тым самым сарвала паездку на камбінат.

Гэта пагарда да свайго грамадзянскага абавязку, фанабэраўнае самаўпэўненасць у сваім таленце, з даламоўжыя якога такі акцёр спадзеецца стварыць вобраз героя і без ведання жыцця!

Удзельнікі павяраюць праграму канферэнцыі

ЁСЦЬ ЦІКАВАЯ ЗАЯЎКА

Кніжку маладога пісьменніка, імя якога ў літаратуры з'явілася нядаўна, разгортваючы сабе цікавае і разнапланнае існаванне. Хвостіца пацупу ў ёй свежы голас, убацьшы непасрэдна, схопленыя малым, пільным вочам назіранні, ацукруе шырока круглагаўта аўтара і яго мастацкае мысленне. Што перад намі — спроба працаваць у літаратурна-мастацкай творчасці, нешта яшчэ шырэй, невыразнае ці праблемнае шматаспалучаючае таленту? — такое пытанне паўстае перад кожным, хто шчыра любіць літаратуру і сончыць за ёй, калі ён сустракае новае імя на вокаліцы кніжкі.

У апошнім годзе ў беларускай прозе выступіла маладая імя ў літаратуры і мастацтвам — у таварышчы Нексатары з іх зваротам на себе ўвагу бясспрэчна таленавіта, сур'ёзна, праймаючы стаўленнем да творчасці, удалымі творчымі пошукамі. Да такіх маладых праймаючых імяў можна лічыць Вячаслава Адамчыка, зборнік апавяданняў якога «Млечны шлях» выйшаў не так даўно ў Дзяржаўным выдавецтве БССР.

В. Адамчык не часта друкуюе свае новыя творы, і ў гэтым зборніку змяшчана ўсяго сем апавяданняў. Але калі чытаеш іх, названа заўважаш настолькіую, руплівую работу аўтара над творам, над увабленнем сваёй задумкі ў мастацкую форму. У В. Адамчыка добра прыкметны талент апавядальніка. Не лірычны імпрэсія, не бессюжэтныя замалюўкі, а імяна апавяданні, у аснову кожнага з якіх пакладзена пэўная гісторыя чалавечых уземаўнасцей, сутыкненняў характараў у розных абставінах: апаўданае сюжэты, арганізаваныя, насычаныя мастацкімі дэталі, характэрны для яго творчасці.

Ёсць у гэтых апавяданнях аўтарская ўсхваляванасць за лёс, паводзіны, учыні сваіх герояў, ёсць прыкметнае ў псіхалагічным, душэўным стан чалавека, ёсць чысціня пацупу і думак тых, хто нясе асноўную ідэйную нагрузку ў тым ці іншым апавяданні. Аўтар усё скажа, але выразае паказчы абставіны, у якіх жыў яго герой: ці дзея адбываецца ў вёсцы, ці на чыліне, ці ў горадзе, стварыць патрэбную яму атмасферу, настроівае.

Нам блізка і зразумелыя перажыванні студэнта Косці Манцічана ў апавяданні «Млечны шлях», выключанае на два гады з інстытута чыбыта за непаспяхавасць. Выключалі яго несправядліва, па настаянню намясніка дэкана, якога Косця крытыкаваў і, як казалася пазней, спраўдзіў. Косця два гады прабуў на чыліне і вярнуўся ў родны інстытут, каб працягнуць вучобу. Былі аднакурснікі яго ўжо скончылі інстытут, той-той нават прылажыўся ў аспірантскай, але гэта не баяўся, не зашумяе Косцю; ён — умзукельны, поўны новай энергіі. Адно, што найбольш хвалюе яго, — гэта лёс Валі, таксама студэнткі-аднакурсніцы, шчырае каханне да якой ён праціс праз гэтыя гады.

Яны з Валей сустраліся. Яна не дакавалася яго з чыліны, выйшла замуж за чалавека, — Косця яго ведае.

*) Вячаслаў Адамчык. Млечны шлях. Апавяданні. Дзяржаўнае выдавецтва БССР, Мінск, 1960.

дае, — намяно старэйшага за іх, але які можа забяспечыць ёй матэрыяльны выгіды, у яго ўжо нарадзілася дзіця, і вельмі, вельмі жадна, як трапа завяршыць абавязкі ягонага вобраза. Ён бачыць цяпер перад сабой жанчыну сучужую, усёго толькі падобную на тую колішнюю Валю, якую кахаў і кажа яшчэ моцна і, пэўна, будзе кахаць усё жыццё. Яна навачна вайшла ў яго мары. Ён сустрае яе, абавязкова сустрае, мілую, добрую, прыгожую Валю! Яна хоць і недзе тут.

В. Адамчык нарадзіўся ў былой Заходняй Беларусі, звязаны з роднымі мясцінамі з людзьмі, знаёмымі з дзіцінства, і вельмі, вельмі жадна, абмяшляе зменны ў іх жыццё не могуць не прыгнаць яго вярці. Ён апавядае і пра каханне маладога парубка і кулацкай дачкі Зоні, якая выйшла пад наішчым бачкам замуж за нялюбога пажылога багача, і аб нараджэнні новага ў псіхалагічна аднаасобіна — замкнёнага ў себе, панурова Язэпа, які затрымаў сваёго дружбана-суседа, калі той крадзе калгаснае дабро, і аб тым, як з прыкладам Сявечка ўладзі развішліся каля ўдзельнікаў рэвалюцыйнага падполля.

Раздзілаў даўнім сяброўствам Рыгора Падліпскага і Алеся Макарчыка ў апавяданні «Ні крыжых дарагох» выкладае натуральным і абгрунтаваным. Рыгор пры Сявечка ўладзе ўсё ўвайшоў у будучыню новага жыцця, Алеся жа, ажаніўшыся на замойнай удаве, падпаў пад уплыў дачка-ўласніцкай сям'і.

Абужаная абставінамі дробна-ўласніцкага прагавітасці ставіць Алеся ўпярэж шпакі на які павяртае вяска, амаючы стары ўклад жыцця. Алеся адмаўляецца ўступіць у калгас, а ў аснове Рыгора — інерцыйны старыні сельсавета бачыць асабістага ворага, які нібыта замахваецца на яго ўласніцкі дабрабыт. І аднойчы ўвечары, раз'юшаны, ён страляе праз акно ў Рыгора. Няхай такіх сітуацыя і падазненне ў крыху загучаны фарбах, але яны праймаюць адлюстраваны ўсю складанасць пэрыяду ў жыцці заходне-беларускай вёскі пра яе пераходзе на асцялістыя шляхі.

Неглыба не заўважыць у пісьменніку яго імкнення будаваць апавяданне ў наведзеным плане, з лагічна падрыхтаванай і ўсё ж як бы нечаканай развязкай. Тыповае, бадай, у гэтых адносінах апавяданне «За перагорткай».

Малады хлопец — карэспандант газеты едзе ў аўтобусе. На адным з прыпынках у аўтобусе заходзіць кантраляёр зусім маладая прыгожая жанчына. Хлопец падзірае на яе з захапленнем і яна адказвае на гэта гульнявымі позіркамі. Ідучы прасёлкам у калгас, ён ад выкладковага спадарожніка даведваецца, што яна — дачка старыні гэтага калгаса. Так яна ёсць: пазна ўвечары ў хаце старыні, дзе хлопец застаецца начаваць, з'явілася тая ж прыгожая, якую завуць Лідачка. Яна ўвайшла каля хлопца, кацэнчыце з ім, выклікаючы ў яго неўраўнаважаны і разбураючы. Што яна яна? — мучыць яго пытанне, і раптам пацупу за перагорткай размова прывілае святло на ўсё.

— Не заступайся, хлопчы, — даказвае.

рае Лізіні бачка жонку. — Я нават саромеюся людзям у вочы глядзець. Заўтра ж няхай едзе па дзіця. Мужа кінула... Дзіцё адракла. Не ўжыліся. І пара кінуць гэтае кантраляёрства. І ў калгасе ад работы рукі не адваляцца. Вялікайкі гэтакусю.

Псіхалагічна напружанасцю вельмі тонкай перадавае думак і пацупу чыі трываючага хлопчына, бачыць яго памер, а маці пра год узяла да сабе ў хату другога мужа, вызначаюча апавяданне «Срэбра на павушні».

Праўда, ішчы раз, шукаючы востру, псіхалагічна напружаную сітуацыю, і В. Адамчык здраджвае сваёму густу, умению выбраць з жыццёвых назіранняў найбольш важныя, характэрныя. Так, на мой погляд, найбольш па самай задуме, мэтамакіраванасці атрымаўся апавяданне «Грушчыны цветы».

Добры па натуре, працавіты графік Сяргей ужо сабе за жонку ўваву, мужа якога ён не ведае. Нарадзілася дачка, сям'я склаўся дружная. Сяргей любіць і шануе сваю жонку. Але аднойчы ён пацупу, як вартуны склаў, «марны, дробны чалавек», гаворыў некаму: «Што ні кажу, а на тое яна і баба: раз пакаштавала з дзіцём, то з другім не ўжыве», — і Сяргей пачаў рываваць жонку да вёска мужа. Ён пацупу, у сям'і пайшлі неладзі. І толькі калі некай зацягнула да сабе лёгкадумнага жанчына, напайла, і калі ён пераначаваў у яе, наступіла прасвятленне: Сяргей дачка дахаты аінаваты, з любоўю да сям'і, з перакананнем, што яго жонка лепшая ў свеце.

Ад апавядання пятаха даўняй збытай схемай, якую пісьменнік імкнуўся напояўчыць сучасным матэрыялам, і думка аб тым, якім шляхам праймаюць свае пацупу, фальшывая ў дачыненні да нашага сённяшняга чалавека. «Ліповы цвет» — пошукі не ў тым кірунку, у якім развіваецца творчасць В. Адамчыка.

Многія месціны апавяданняў зборніка сведчаць аб пільнай назіральнасці пісьменніка, аб яго здольнасці ўзяла знойдзенымі мастацкімі дэталі стварыць ўваўленне чытача — вобраз, малюнак.

Вос партрэт кулака Доілы, які зышоў у гумно, дзе працавалі парубкі: «Аблываў шапка, якую ён, швэндаючыся пры доме, усю зіму не падываў, збіваўся на вочы, на шыі змост шапка палатныя ручнік, шчырае амаючы галіф на сцігнах, як у пана войта, падлапена хрома».

Зпамінаюцца і «чыстыя слёзы шчодрай расы» ў першых сонечных промянях, і «гарбаты бёлыя плечы ўзгорка», што застэлілі іль лёсок, і «лілія ў сімвоі ўбранні» — Андрэю адказаў, што гэта стаць жанчыны ў пухавой хустцы, у зялёным драпавым паліто і махе яму рукою, і «вагітавід, пануры твар» Сіўкіца, і Васілёў нос — «прадуў кажуцы: каб зачпіўся за парог ды на нос не абярнеў, то пэўна, упаў бы», шмат і шмат іншых дэталей, трапы ўшлечныя ў тэкст.

У Вячаслава Адамчыка ёсць усё для таго, каб яго новыя творы на самай разнастайнай тэмы, былі шчыра лепшыя, хвалючыя.

Тарас ХАДКЕВІЧ.

У Магілёве жыю і працуе мастак-графік А. Кандрусевіч—аўтар лінаграфур «Янка-бунтар», «Вярнуўся», «Лес». У апошні час спіс твораў магілёўскага мастака папоўніўся новымі назвамі. Ён стварыў выразныя графічныя партрэты М. Ге і Тараса Шаўчычы, гравюры на метале «Рынак».

На здымку: лінаграфуры «Вярнуўся» (уверсе) і «Лес» (унізе).

Для сельскіх працаўнікоў

48 канцэртаў для працоўных Віцебскай і Гомельскай абласцей наладзіла канцэртная брыгада Беларускай дзяржаўнай філармоніі. Арганізацыя: М. Раматэвіч, Л. Кузняцкі, А. М. Патроў і В. Гаўрылава. Выступалі ў Лепельскім, Ушацкім і Полацкім раёнах Віцебшчыны, у раёнскіх цэнтрах Гомельшчыны — Азарыцкай, Калінінцкай, Нароўлі, Капаткевічах, Мозыры, Касцюкоўцы, Алыкуцы. 30 выступленняў сталічнымі тэатрамі правялі ў калгасах і саўгасах.

Карэспандэнтка

Алена ВАСІЛЕВІЧ

АПАВЯДАННЕ

У Ляпічы—сяло, што па абодва бакі чыгуны, закінута мяне камандзіроўка. Я вось тры дзень у Тацяна Самасевіч, школьнай прыбральшчыцы, удава. Трыючы ноч, да другіх пёўняў, не спім мы з Тацянай, выдзем бясконную гутарку. Шкава чалавек Тацяна. Я даведлаўся, што яна пісае пісьмы ў рэдакцыю. І гэта акалічнасць нік не можа прымірць некаторых дэталей у ёй. Падумаеш, адкуль ты такая разумная ўзялася, каб пісаць па рэдакцыю. Звычайная малапільменная баба...

Але Тацяна не ваяжае: клопат вялікі, няхай сабе і малапільменная, але ж выкладатала, дабілася праз тую ж самую рэдакцыю палёгі суседзі. Зыгў сельсавет незаконны падатак на ўдаву, хворую жанчыну. Няхай сабе дурная, але ж іпалісала ў рэдакцыю, што старыня ў іх калгасе прывілае людское дабро—дык з той жа самай рэдакцыяй напісала ў раён, а раёнае начальства прыскала ў іх калгас, разабралас і аніяло п'яніцу Змітрака Хольскага са старыняства.

Праўда, пасля выкладу са старыняй калгаса яна і сама напалахавала, не бо думала, што яно так стаўнацца. Хіба ж яна такая ўжо зыцятая, каб рабіць людзям прыкрасы? Яна ж толькі хоча, каб усё рабілася па чыршасці, каб людзям жылося лепш. Цяпер яна піша пра сваё ўласнае жыццё, пра жыццё сваіх суседкаў—гэтакі, як і яна ўдоў. Любіць пісаць яна і пра сваё «штудыянства»—пра аўчунь свае школы, якую прыбрала яна старыняй, чым уласнаю нават хату. А то часам прывадае і складае розныя гісторыі, якія з ёю самою ніколі не дэталірае, але пра якія яна ў кніжках чытала. Праўда, апісвае яна гэтыя гісторыі на свой манер—бо ў кніжках таксама ў кожнай пра-свой паштацы. Чытае Тацяна шмат, і пасля кожнай прычтанай кніжкі ў яе нібы крыле адрастае. Вос ёсць жа людзі на свеце, што складаюць так гладка і прыгожа! І талы яна сама бярэ ручку, вырывае з вучнёўскага шчытка аркушок паперы і лезе на печ. Печ у Тацяны малая, але ёй адной хапае. Падвешце да бязліка ляпця, паставіць дэжурна-біліюшчу (цяпер біліюшчу гуле—яна сям'і, няма каму і біліны прычы на сцянах)—і чым не каншылярыя? Тацяна замучылі ўваўляцца, што усё сама якая кніжкі пішуца ў канцэлярыі па вялікім сталом... піша.

А што ёй вечарамі цяпер ішчы рабіць? Якую работу выдумляе сабе? Некалі прадуў павураўны, як дзеці былі шчыра маляе, не згуляла яна ніводнага вечара. Усю зімку, бывала, прадзе, а вясной кросны ставіць. Бо дзе было набрацца той краніны, каб і сабе і дзіцяй апрашуць? Асабліва хлапца—штаны так і гарэлі! А летам зноў было—вечарам прыбжыць, дык не ведаеш, за што схваціць: і карову падаі, і свічю накармі, і дзеці прасіць: «Мама, есці!».

А цяпер што ж? Цяпер Тацяна жыюе адна. Сын Мішка скончыў тэхнікум і вось ужо другі год служыць пэша дзе на Чорным моры, у горадзе Севастопалі. На караблях плавае і таму пісьмы матчы пішае радзай Часцей фотакарткі прысылае: то ў бескарысьці са стужкамі, то ў шынялі, то адзіны, то з таварышам. Удаляе хлопец. Не горшы за людскі. Дарма, што без бацькі, адны гадаваліся дзеці...

Хацелася б, вядома, каб пасля службы сын застаўся на жыццё дзе-небудзь поблізу. І месца было б і работа знойдлася б: добры тэхнікум сынко скончыў, будаўнічы. Але дзе яго відава. Да службы працаваў ужо на добрай рабоце недзе аж пад самым Масквою. Там і пакой яму далі нават. Дык пэўна ж тут і пэўна не застаўся тым. З Мішка, яшчэ ў тэхнікуме калі вучыўся, вольмі ж ужо адна дабіваўся да яго пісьмамі. І ён ёй пісаў. Але хіба ж яна адна, удава, на свеце? Дачка Насія зноў—пайшла замуж і адвалялася. Пабудавала сабе з мужам добрую хату, і бывай, матка! Жыўі здарова пад сваёй старою ўдвойнай страхою... Аднак нічога не зробіш—такое жыццё.

Некалі і сама яна, Тацяна, як пачыла калгасна, гэтак сама закамандавала гаспадару: хачу жыць самай хатай, самай сям'ёю. А ён тады таксама заставаўся адзіным сынам пры маці. Праўда, і маці тады—Тацяна і свекруха—была з парывам жанчына. Сама ў калгасе не запішусь—і вам, маладым, дурным, няма чаго пераход за людзей вытківаці! А яны, Тацяна з Костусем, не паслухалі матку, узялі ды і «выткінуліся»—пералізілі запыліліся ў калгас. А потым Костусь—бярэш старыняй калгаса—так і старынястваваў, аж пакува на вайну не забралі. Пабудавалі яны тады сабе новую хату. Неважліку, не самую лепшую на сяле, але затое сваю... Свіркаў так і памерла, ніводнага тацянага дзіцяці не то каб панічыцца—на рукі нават не ўзяла. Як жа: нявестка

Берагчы сляды гісторыі

(ПІСЬМО У РЕДАКЦЫЮ)

Інстытут гісторыі Акадэміі навук БССР праводзіць шырокае даследаванне археалагічных помнікаў Беларусі, вылучае старажытныя гарады старажурскіх дзяржаў — Полацк, Мінск, Гродна і інш.

Піськ — адзін з самых старых гарадоў заходніх абласцей старажурнай Русі. Першае ўпамінаанне пра яго можна знайсці яшчэ ў летапісе Нестара 1097 г. На працягу ўсёй сваёй амыль 900-гадовай гісторыі Піськ займаў выдатнае месца сярэднявечнай паўночна-заходняй Русі, дзякуючы свайму выгаданаму географічнаму становішчу.

Аднак гістарычная навука дагэтуль невядомы акалічнасці ўзнікнення горада і характар яго развіцця, бо летапісныя дзеянныя пра яго вельмі скуныя. У гэтай справе павінны дапамагчы шырока і дэталіравана археалагічныя даследаванні.

Папярэдняе раскопкі выявілі багаты гістарычны матэрыял, які сведчыць пра высокі ўзровень эканомікі і культуры старажурнага Піська, пра шырокае развіццё рамства і гандлю сярод яго жыхароў.

Так, у 1956 г. пры раскопках Замкавай гары знойдзена гарадское ўмацаванне ў выглядзе землянога вала, сабраны многа керамікі і розныя прадметы хатняга ўжытку XI—XIII стст., а таксама ўнікальныя па разнастайнасці калекцыя каларовых фігурных палівавых керамічных плітак, якімі малявалі падлогу ў храмах і кніжскіх папаяц.

У 1960 г. на піськім «злавязішчы» (умацаваная частка горада) сабраны многа рэчэй, якія сведчаць пра высокі ўзровень развіцця рознага рамства. Цікавейшыя са знаходкаў: шты скурны абуток, абрэзкі добра вырабленай скуры і тыглы са слядамі плаўленага шкла і каларовых металаў.

Быў знойдзены цэлы комплекс жылых і гаспадарчых рубленых драўляных пабудов, якія зроблены адноў сябраў без піль, і многа розных вырабаў з дрэва: ляскоты, засаўкі, дышчы ад бочак, міска, карыта, граблі і інш. Навокал пабудов сабраны многа жаночых убораў дамангольскага перыяду—абломкі шклянных бранзалетаў, вельмі разнастайных форм і колераў, а таксама розныя быт пусуд з чорнай і шэрай гліны, выраблены на ручным ганчарным кругу. На дзіячых гэтага пусуду выразаю відэць кляймо майстра. Там жа было многа чарпкоў ад амфар для віна, на адным з якіх напісана «Віно Ярапола» (Гэта знаходка пацвярджае весткі з летапісу пра вяселле князя Ярапола Юрэвіча ў 1190 г. у Піську). Такія

пасудзіны правозіліся з Кіева ці з Балканскага паўвострава, Шмат знойдзена розных жалезных прадметаў: кававыя чыкі, ключ ад унутрашняй замка, нож, шпора і інш., а ў ніжніх пластах раскопак — косяі сьвіскі і дзікія жывёлы, рогі тура, луска і косяі рыбы, шкарупіны лясных архаў, абграбаныя зярняты прася.

Вялікі папярэдняе раскопак сведчаць, што Піськ у даўняе часы слаўся сваімі гандлем і бачшам. Асабліва цікавыя — тыя са знаходкаў, якія гавораць пра развіццё рамствай вытворчасці. Далебшыя даследаванні археалагічных помнікаў павінны стварыць шырокае карціну эканомікі і культуры старажурнага горада.

На жаль, выканкам Піськага гарсавета не толькі не дапамагае ачуніць у іх пачыснай задачы, але перашкаджае. Нягледзячы на пастановы Савета Міністраў СССР і БССР, на тэрыторыі помніка капаюцца катлаваны для будаўніцтва і разбураюцца культурныя пласты старажурнага горада, што, безумоўна, прыносіць непараўну шыкоду.

Гістарычныя помнікі неабходна ўзяць пад ахову грамадскасці, каб захаваць іх для больш поўнага і дэталіравана асветлення мінулага нашага вялікага народа.

Я. БІКАУТ,
навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі Акадэміі навук БССР.

Вершы гуцаў у цэху

Працаўнікі Мінскага заводу аўтаматычных ліній сабраліся ў абедзённы перапынак у абрабочым цэху, каб паслухаць маладых беларускіх паэтаў — Рыгора Баравуліна, Уладзіслава Няздзвецкага, Генадзя Бураўкіна, Уладзіміра Паўлава. Паэты прачыталі свае творы: вершы, вершы і гаворку пра беларускую пазію. Герой Самыльцічэцкай Прапы Алесь Андрэй Вітанкевіч, кранавішчык Настасся Літвін, інжынер Барыс Індзік гаварылі пра вялікую цікавае рабочых да беларускай літаратуры, выказалі пажаданне, каб паэты і празаікі напісалі добрыя творы аб маладым, але ўжо вядомым далаўка за межамі Беларусі Мінскім заводзе аўтаматычных ліній.

У цэху працаваў кніжны кіёск. Слесары, кранавішчыкі, расточнікі, інжынеры набылі кнігі паэзіі, творы ўдзельнікаў сустрачкі.

Р. БЯЛОУ.

ТРЫБУНА ПУБЛІЦЫСТА

Сялета ў Мінску створана Студыя навукова-папулярных і хронікальна-дакументальных фільмаў. Яна выпускае кароткаметражныя нарысы і фільмы, перыядычныя часопісы «Савецкая Беларусь», «Пісьнер Беларусі», «Мастацтва Беларусі» і «Спартыўны агляд».

Толькі ў гэтым годзе на студыі запаванавана звыс сарка кінанарываў разнастайнай тэматыкі: і пра дзейнасць народных жыхароў ў гады фашыскай акупацыі, і пра гісторыю Брэсцкай крэпасці, і пра легендарнаму Вору Харужую, і інш. Галоўнае ж, пра што расказвае дакументальнае кіно,—гэта пра барацьбу нашага народа за дэтрывінае выкананне самігодкі, пра людзей першага ў рэспубліцы прадрывства камуністичнай працы — Віцебскага дынавога камбіната, будаўніцтва Віроўскага ГЭС, шахцёрва Салігорска, рачынальзатарва і вынаходнікаў рэспублікі і інш.

Няма дакументальных фільмаў будзе прысвечана і перадавікам сельскай гаспадаркі — дзіткам старыня і іль калгасу і дзіткам саўгасу рэспублікі, малым кукурузаводам і г. д. Будзе таксама паказана работа лешага сельскага клуба, народнага тэатра, архітэктара Мінска. Будучы вышчунаны на экран дакументальны нарыс пра народнага паэта Яну Купалу і творчы партрэт народнага пісьменніка Беларусі Кандрата Крапіны.

Разам з тым, усё большае значэнне набываюць кінааспэцыялы — самы актуальны і аператыўны жанр кінапубліцыстыкі.

Безумоўна, каб выканаш гэты аб'ём работы, новай студыі патрэбны вялікі творчы актыв літаратуры, пісьменнікаў, аучоных, адольных стварцаў аскалікаў, па-майстраў зорбленія сцэнарый дакументальных і навукова-папулярных фільмаў. Студыі патрэбны літаратурны публіцысты, якія могуць напісаць кнігі, вобразны дыктарскі тэкст.

Увогуле ж беларускія пісьменнікі —нальзчай рэзкія гості на новай студыі. Яны неадназначна талю, што моваю кінапубліцыстыкі можна вельмі пераканальна расказаць нальзчы шырокай аўдыторыі пра дачыненні ў працы перадавых людзей Беларусі. Кінанарывы, кароткаметражны дакументальныя фільмы — дзейная форма вобразнай публіцыстыкі.

Некаторыя, відаць, бачыла яшчэ і так званая «кінаспэцыялісты». Безумоўна, стварыць сцэнарый дакументальнага кінанарыва ці навукова-папулярнага фільма нялёгка. Як і ўсёкі сапраўдны твор, сцэнарый патрабуе майстэрства прафесіянала-літаратара і стравасці публіцыста. Добры фільм можна зрабіць толькі па добрай сцэнарыю. Для гэтага трэба падысці з да распрацоўкі тэмы з лядшчым сур'ёзнасцю, трэба беккрыды выслухаць сабрывыя парады больш вопытных таварышаў.

Вышэй было сказана, што некаторыя пісьменнікі ўжо спрабуюць свае сілы ў кіно. Сцэнарны адрэз будзе імкнучыся папшырыць творчы актыв. Можна назваць беларускіх пісьменнікаў, які ўжо наладзілі са студыяй творчыя сувязі. Г. Пестрак працуе над сцэнарыем пра Вору Харужую.

Сцэнарны павінен быць самастойным творам, а не перагаварка іншых раз у наймай рэжысёра. Неабходна звярнуць увагу літаратара ў дакументальнае кіно, гэта —старыняе дыктарскага тэксту. На жаль, пісьменнікі і журналісты вельмі неахвотна бярэцца за гэтую працу. Таму многія дыктарскія тэксты нашых часопісаў невярныя, шаблонныя, надкуцоўчыя паўнаўласныя, неікавымі і зусім лішнімі каментарыямі. У мінулым годзе асобныя пісьменнікі напісалі некалькі добрых дыктарскіх тэкстаў. Вельмі сур'ёзна і ўдумлява падыходзі да гэтай працы пэат С. Грахоўскі і празаік А. Міронцаў. Зарэкамандавалі сабе сваёй і сёвагай мовай дыктарскія тэксты Р. Няхай, М. Ваданасяў, А. Вольскі. Але ў апошні час гэтыя аўтары сталі рэзкімі гасямі на студыі, і спробы прыцягнуць іх да рэгулярнай працы над дыктарскім тэкстам не мелі поспеху.

Вядлікі пераўтварнікі, якія адбываюцца і адбываюцца ў нашай краіне ва ўсіх галінах прамысловасці, сельскай гаспадаркі, навуцы і культуры, ставяць перад творчымі работнікамі дакументальнага кіно задачу больш яркага і праймаюча іх уваблення ў нашых кінанарывах, навукова-папулярных фільмах чалавек. Вырашэнне гэтай важнай палітычнай задачы новая студыя адносе толькі ў творчым супрацоўніцтве з беларускімі пісьменнікамі і журналістамі.

Ю. БАГУШЭВІЧ.

25 тысяч мінчан з'яўляюцца падпісчыкамі на зборы твораў Маркса, Леніна, творы класікаў рускай і сусветнай літаратуры, на энцыклапедыі па розных галінах ведаў. Толькі ў мінулым годзе Мінскі магазін падпісчых выданніў выдала чытачам каля 300 тысяч тамоў кніг.

На здымку

